

N:o 98.

Ank. till Riksd. kansli den 5 maj 1898, kl. 12 midd.

*Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts propositon, angående
efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter enkan
Brita Kristina Nylander.*

(I. A.)

Uti en till Riksdagen den 2 nästlidne april aflåten, till statsutskottets förberedande behandling öfverlemnad proposition (n:o 96) meddelas, hurusom skomakaren Carl Adam Nylanders enka, Brita Kristina Nylander, född Svensdotter, den 14 februari 1895 affidit utan att efterlemna några vid bouppteckningstillfället kända arfvingar; och hade rådstufvurätten i Jönköping på derom framställd begäran den 11 påföljande mars förordnat stadsfogden K. A. Rundbäck att såsom god man iakttaga och bevaka den affidnas till namn och vistelseort okända arfvings rätt och bästa.

Under uppgift, att enkan Nylander kort före sin död genom muntligt testamente förordnat om sin qvarlätenskap, hade bemälde Rundbeck till bestyrkande häraf den 29 januari 1896 låtit såsom vittnen för dödsfalls skull vid nämnda rådstufvurätt höra hustrurna Emma Sandström och Helena Ahlin, hvilka, enligt hvad det vid förhöret förda protokoll utvisade, dervid berättat: 1:o. *Emma Sandström*, att vittnet, som i många år varit bekant med enkan Nylander, ofta hört denna under sin lifstid tala om, att hennes qvarlätenskap skulle delas mellan barnhemmet å Löfvingstorp samt hennes mans släktingar; att särskildt vid ett tillfälle

kort före enkan Nylanders död, hvilken inträffat den 14 februari 1895, enkan Nylander yttrat till vittnena, som samtidigt varit på besök hos henne, ungefär följande: »det säger jag, att efter min död skall barnhemmet på Löfvingstorp hafva hälften och min mans släkt andra hälften af min qvarlätenskap», att enkan Nylander vid detta tillfälle varit vid fullt och sundt förstånd samt handlat fritt och otvunget, men icke särskildt bedt vittnena lägga hennes yttrande på minnet eller uttryckligen sagt, att yttrandet innefattade hennes yttersta vilja och testamente, samt att vittnet varit i den tron, att enkan Nylander före sin död skrivit sitt testamente; och 2:o, *Helena Ahlin* till alla delar lika med föregående vittne.

Berörda muntliga förordnande hade sedermera blifvit bevakadt såsom testamente såväl af styrelsen för barnhemmet å Löfvingstorp som ock af följande mannen Nylanders syskon, nemligen Sven Svensson, Nils Gustaf Svensson, Johannes Magnus Svensson och Sofia Kristina Svensson i Hvetlanda samt N. Nilssons hustru Eva Katrina Svensdotter i Tranås.

Då några arfvingar efter enkan Nylander icke inom föreskrifven tid anmält sig, hade kammaradvokatfiskalsembetet, som i vederbörlig ordning delgifvits ofvanberörda såsom testamente bevakade muntliga förordnande, instämt styrelsen för barnhemmet å Löfvingstorp jemte Sven Svensson, Nils Gustaf Svensson, Johannes Magnus Svensson och Sofia Kristina Svensson i Hvetlanda, N. Nilsson och hans hustru Eva Katrina Svensdotter i Tranås samt förbemälde Rundbäck till rådstufvurätten i Jönköping med yrkande, att rådstufvurätten måtte dels förklara, att enkan Nylanders qvarlätenskap skulle utan hinder af hennes såsom muntligt testamente bevakade uttalande tillfalla Kongl. Maj:t och kronan såsom danaarf, dels ock ålägga Rundbäck i hans förenämnda egenskap att till kammaradvokatfiskalsembetet redovisa enkan Rylanders qvarlätenskap jemte upplupen ränta. Genom utslag den 8 juni 1897 hade rådstufvurätten af anförda orsaker ogillat den å Kongl. Maj:ts och kronans vägnar i målet förda talan, hvaremot, sedan kammaradvokatfiskalsembetet hos Göta hofrätt fullföljt talan mot rådstufvurättens berörda utslag, hofrätten genom dom den 26 november 1897, som vunnit laga kraft, på anförda skäl, med upphäfvande af rådstufvurättens utslag, förklarar, att enkan Nylanders qvarlätenskap skulle utan hinder af det efter henne bevakade muntliga testamentet tillfalla Kongl. Maj:t och kronan såsom danaarf, äfvensom förpligtat Rundbäck att inom två månader efter det hofrättens dom vunnit laga kraft vid vite till kam-

maradvokatfiskalsembetet aflemna fullständig, af bestyrkelsehandlingar åtföljd redovisning öfver förvaltningen af enkan Nylanders qvarlåtenskap.

Redan dessförinnan hade i en till Kongl. Maj:t den 30 november 1896 ingifven skrift kontraktsposten J. A. I. Sundelin för barnhemmet å Löfvingstorp, samt förenämnda Sven Svensson, Nils Gustaf Svensson, Johannes Magnus Svensson och Sofia Kristina Svensson samt Nils Nilsson, såsom målsman för sin hustru Eva Katarina Svensson, hos Kongl. Maj:t anhållit, att kronans rätt till ifrågavarande qvarlåtenskap måtte till sökandenas förmån efterskänkas, dervid sökandena anført bland annat, att enkan Nylander, som varit född af okända föräldrar och tillbragt sin tidigaste barndom å barnhus i Stockholm, derefter uppfostrats af enkan Anna Dahl i Eksjö, som genom testamente den 14 juli 1864 förordnat, att hennes qvarlåtenskap skulle tillfalla fosterdottern Brita Kristina Svendsdotter till henne enskildt tillhöra; att vid enkan Dahls den 30 april 1870 inträffade död behållningen efter henne, uppgående till 846 kronor 80 öre, deraf fastighet taxerad till 825 kronor, tillfallit enkan Nylander; att äktenskapet med mannen Nylander, som afflyttat till Amerika och derstädes afidit den 30 september 1870, varit barnlöst; att något testamente ej varit mellan bemälda makar upprättadt; att enkan Nylander under senare delen af sin lefnad ofta uttalat den önskan, att qvarlåtenskapen efter henne skulle fördelas mellan hennes mans släktingar och barnhemmet på Löfvingstorp, ehuru hon, antagligen i öfvertygelse att hon genom det i ofvanberörda vittnens närvaro gjorda förklarande tillräckligt tydligt uttryckt sin yttersta vilja, icke upprättat något skriftligt testamente; att, om ock vid anställd rättegång vederbörande domstolar icke skulle godkänna berörda muntliga förordnande såsom lagligt testamente, det dock ej kunde råda tvifvel derom, att enkan Nylander gjort sitt förklarande sjelfständigt, frivilligt och med sådan klarhet och bestämdhet, att förordnandet åtminstone stode testamente synnerligen nära; att rättvisans kraf bäst tillgodosåges genom att förordnandet tillerkändes giltighet; att den anstalt, som skulle erhålla halfva qvarlåtenskapen, vore en sedan många år tillbaka i Jönköping verksam välgörenhetsinrättning, hvars fortsatta tillvaro vore beroende af den enskilda barmhertighetens understöd; att mannen Nylander utom förenämnda syskon haft en broder Anders Petter Svensson, som afidit utan bröstarfvingar; samt att mannen Nylanders öfriga syskon, som skulle erhålla den andra hälften af qvarlåtenskapen, samtliga vore i så fattiga omständigheter, att deras behof af dessa medel vore i ordets egentliga mening trängande.

Vid ansökningen hade funnits fogade fyra af vederbörande pastorer afgifna intyg, utvisande, *dels* att Sven Nilsson och hans hustru Anna Johansdotter från Korsberga församling i sitt äktenskap haft, jemte sonen Carl Adam, barnen Nils Gustaf född 1816, Johannes Magnus född 1818, Sofia Kristina född 1821, Sven född 1826 och Eva Katarina född 1834, gift med förre gardisten Nils Nilsson från Säby församling, äfvensom sonen Anders Petter; *dels* att bemålde Nils Gustaf Svensson och Sofia Kristina Svensson samt Johannes Magnus Svensson från Korsberga församling alla vore mycket fattiga och i största behof af det arf, som möjligen kunde komma dem till del efter deras släkting enkan Nylander; *dels* att snickeriarbetaren Sven Svensson från Hvetlanda församling befunne sig i synnerligen fattiga omständigheter; *dels ock* att inhyses förre gardisten Nils Nilsson och hans hustru Eva Katarina Svendsdotter från Dalhem i Säby församling befunne sig i ytterst torftiga omständigheter, hvilket sistberörda förhållande jemväl vitsordades i ett af vederbörande läkare utfärdadt intyg.

Öfver berörda ansökning hade Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Jönköpings län afgifvit infordradt utlåtande och dervid öfverlemnadt ett från magistraten i Jönköping inhemtadt yttrande, deri magistraten vitsordat, att ifrågavarande barnhem utöfvade en mycket välsignelserik verksamhet och för sin fortsatta tillvaro vore hänvisadt till den enskilda offervilligheten; och hade Kongl. Maj:ts befallningshafvande för egen del med afseende å hvad ärendet förekommit och med åberopande af magistratens berörda yttrande tillstyrkt bifall till ansökningen.

Kammaradvokatfiskalsembetet, som jemväl blifvit öfver ansökningen hördt, hade i afgifvet yttrande dels meddelat, att ifrågavarande danaarfsmedel blifvit behörigen redovisade och efter afdrag af utanordnad aktoratsprovision uppginge till 1,050 kronor 76 öre, som i statskontoret innestode, dels ock anført, att, enär det syntes hafva varit enkan Nylanders vilja, att hennes efterlemnade egendom skulle lika fördelas mellan barnhemmet å Löfvingstorp, å ena, och hennes förut aflidne mans arfvingar å andra sidan, ehuru denna vilja icke fått sitt uttryck i sådan form, som för ett lagligen giltigt testamente vore föreskrifven, advokatfiskalembetet, med hänsyn jemväl till hvad i ärendet blifvit upplyst om ifrågakomna barnhem och mannen Nylanders syskons lefnadsförhållanden, tillstyrkte bifall till ansökningen.

Med afseende å hvad i ärendet sålunda förekommit, har Kongl. Maj:t nu föreslagit Riksdagen att medgifva, att kronans rätt till ifrågavaranda danaarfsmedel måtte på sökandena öfverlätas på det sätt, att af de behållna danaarfsmedlen hälften öfverlätas på barnhemmet på

Löfvingstorp och hälften på sökandena Sven Svensson, Nils Gustaf Svensson, Johannes Magnus Svensson, Sofia Kristina Svensson och Nils Nilssons hustru Eva Katarina Svensdotter.

Utskottet hemställer,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må
vinna Riksdagens bifall.

Stockholm den 5 maj 1898.

På statsutskottets vägnar:

CHR. LUNDEBERG.
